

Vastaus valtuustoaloitteeseen turvallisesta koulumatkasta

7897/00.05.00/2024

Kaupunginvaltuusto 09.09.2024 § 59

Puheenjohtaja Paula Werning esitteli valtuutettujen Marika Hännisen, Liisa Varjolan, Maija Lehtomäen, Laila Uljaksen, Janne Wallin, Kimmo Jokirannan, Markku Pakkasen, Jari Siparin ja Anni Villikan jättämän seuraavan valtuustoaloitteen:

"Lainaukset Kouvolan kaupungin omilta nettisivuilta.

"Kouvola on turvallinen kaupunki

Kouvolassa arki ja elämä on turvallista. Onnettomuuksiin ja häiriötilanteisiin varautuminen on kuitenkin järkevää kaikkialla."

"Kasvukärkinä lapset, nuoret ja yritykset

Vahvuksiemme pohjalta olemme valinneet keskittyä kasvussamme lapsiin ja nuoriin sekä yrityksiin. Näiden kautta hyvinvointi leviää kaikille koko kaupunkiin ja kestää aikaa."

Tällä hetkellä Kouvolassa taajama-alueiden ulkopuolella kaikkien lasten ja nuoren koulumatka ei ole turvallinen. Osa lapsista ja nuorista joutuu kulkemaan päivittäisen koulumatkansa ns matalalattiabusseilla, joissa kaikille matkustajille ei ole istumapaikkaa, eikä turvavyötä. Näihin linja-autoihin on myös mahdollista ottaa matkustajia 30 %:n yli sallitun kokonaispaikkamäärän, jolloin matkustajat joutuvat seisomaan linja-auton käytävällä koko matkan ajan.

Matalalattiabussit on suunniteltu kaupunkinopeuksiin mutta taajamien ulkopuolella ja valtatie nopeuksissa (80 km/h tai enemmän) ja talviolosuhteissa riskit onnettomuustilanteissa nousevat aivan liian suureksi.

Harva-alueelta tulevia linja-autovuoroja käyttävät myös koululaisten ja opiskelijoiden lisäksi vanhemmat ihmiset, joten kyseessä on yhtä lailla kaikkien julkista liikennettä käyttävien turvallisuus. Linja-autovuoroja, joissa ei ole kaikille matkustajille istumapaikkoja tai turvavyötä on käytössä ainakin Jaalan kirkonkylältä tulevalla vuorolla, sekä Myllykosken, Sippolan ja Kaipiaisten reitillä.

Kuinka moni meistä ajaisi päivittäin työmatkansa ilman turvavyötä?

Keskustan valtuustoryhmä pyytää selvitystä kaupungin taajamien ulkopuolella ja ns matalalattiabusseilla ajettavien vuorojen turvallisuudesta. Selvityksessä oletetaan olevan myös asiakaslähtöinen kysely, ja alaikäisten ollessa kyseessä, heidän huoltajiaan pitää kuulla asiassa. Mikäli jokin linja-autovuoro ei ole turvallinen, tulee kaupungin

aloittaa toimenpiteet turvallisen koulumatkan takaamiseksi, ja toimia oman strategiansa mukaisesti.

Lisäksi valtuustoryhmä esittää, että jatkossa julkisen liikenteen kilpailutuksissa tulee huomioida yhtenä kriteerinä kaluston turvallisuus sekä ylipäättään soveltuvuus taajamien ulkopuolisilla vuoroilla. Lähtökohtaisesti valtatieopeuksilla jokaisella matkustajalla tulee olla oikeus omaan istuimeen sekä turvavyöhön.”

Kaupunginvaltuuston päätös:

Kaupunginvaltuusto päätti lähettää aloitteen kaupunginhallituksen valmisteltavaksi.

Tekninen lautakunta 29.01.2025 § 20

Valmistelija: suunnittelupäällikkö Tapani Vuorentausta, puh. 020 615 7096, [tapani.vuorentausta\(at\)kouvola.fi](mailto:tapani.vuorentausta(at)kouvola.fi)

Valtuustoaloitteen keskeinen sisältö ja sen sisältämä esitys toimenpiteiksi

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvitystä kaupungin taajamien ulkopuolella ajettavien matalalattiabussivuorojen turvallisuudesta. Selvitykseen pyydetään toteutettavan asiakaslähtöinen kysely. Lisäksi aloitteessa esitetään, että jatkossa julkisen liikenteen kilpailutuksissa tulee huomioida yhtenä kriteerinä kaluston turvallisuus sekä kaluston soveltuvuus taajamien ulkopuolisille vuoroille.

Nykytilakuvaus

Kyseiset Kouvolan joukkoliikenteen koulupäivävuorot ovat kaikille avointa reitti- ja aikataulusidonnaista joukkoliikennettä. Vuoroja liikennöidään M3-luokan matalalattiaisilla linja-autoilla, joissa on istuma- ja seisomapaikkoja. Tieliikennelain 729/2018 mukaan uusissa M3-luokan linja-autoissa pitää olla turvavyöt asennettuina kaikilla istumapaikoilla. Vaatimus ei koske paikallis- tai kaupunkiliikenteeseen suunniteltuja linja-autoja, joissa on seisomapaikkoja. Kaupungin ja liikennöitsijän välisessä liikennöintisopimuksessa ei ole vaadittu turvavöitä.

Kyseisten vuorojen ollessa avointa joukkoliikennettä, on matalalattialinja-autojen käyttö perusteltua esteettömyyden takia. Tämä mahdollistaa esimerkiksi vanhusten, liikkumisrajoitteisten henkilöiden ja lastenvaunujen kanssa liikkuvien yhdenvertaiset mahdollisuudet matkustaa joukkoliikenteellä.

Paikallisliikenneliiton mukaan kaikille avoimessa joukkoliikenteessä on ympäri Suomen tyypillistä, että seutuliikennettä liikennöidään turvavyöttömällä kalustolla. Selvitystyössä haastateltujen Oulun ja Turun kaupunkien edustajien mukaan koulukuljetuksiin käytetään avointa kaupunkiliikennettä, jota operoidaan turvavyöttömällä matalalattiakalustolla. Molemmissa kaupungeissa koulukuljetuksiin käytettäviä linjoja ajetaan niin maaseutumaisessa ympäristössä, valtatiellä kuin moottoritilläkin. Oulussa pisimmät matalalattiabussilla kuljettavat koulumatkat ovat lähes 50 km pituisia.

Ajoneuvojen käytöstä annetun asetuksen mukaan turvavyöttömällä linja-autolla saa ajaa enintään 80 km/h. Nopeusrajoituksen ja turvallisen ajotavan noudattaminen ovat linja-auton kuljettajan vastuulla. Kuljettajan tulee myös suhteuttaa tilannenopeus oikeaksi vallitsevan kelin ja linja-auton kuormausasteen mukaan.

Ruuhka-aikoina on tyypillistä, ettei kaikille matkustajille riitä istumapaikkaa. Kyseisiä Kouvolan joukkoliikenteen koulupäivävuoroja ajaviin linja-autoihin on rekisteröity istumapaikkoja ja seisomapaikkoja. Linja-auton rekisteröityyn matkustajakapasiteettiin kuuluu siis istumapaikkojen lisäksi myös seisomapaikkoja. Lisäksi ajoneuvojen käytöstä annetun asetuksen mukaan avoimessa joukkoliikenteessä rekisteriin merkityn matkustajamäärän kuljettaja mukaan lukien saa tilapäisesti ylittää 30 prosentilla. Matkustajien lukumäärää laskettaessa ei yhtä enintään 12-vuotiasta lasta oteta lukuun, mutta kahden enintään 12-vuotiaan lapsen katsotaan vastaavan yhtä matkustajaa. Seisomapaikalla matkustajan tulee pitää kiinni ajon aikana autoon asennetuista tangoista ja remmeistä.

Kaupungin ja liikennöitsijän välisen liikennöintisopimuksen mukaan liikennöitsijä on velvollinen ilmoittamaan kaupungille, mikäli vuorolla on matkustajia yli linja-autoon rekisteröidyn kapasiteetin. Mikäli linja-auton kapasiteetti ylittyy toistuvasti, on vuorolla mahdollista ottaa käyttöön lisäauto.

Mikäli linja-autossa on asennettu turvavyö istumapaikalle, on sen käyttäminen pakollista. Turvavyön käyttäminen linja-autossa on matkustajan itsensä vastuulla, eikä kuljettajan tehtävä ole valvoa sen käyttöä. Eri kaupungeista saatujen kokemusten mukaan turvavyötä ei aina käytetä, vaikka sellainen linja-auton istumapaikalta löytyisikin. Turvavyön vaatiminen matalalattiakalustoon lisäisi kustannuksia. Kalustoa, joka täyttäisi myös muut, kuten EURO 6-päästöluokan vaatimukset, on heikosti saatavilla. Turvavöiden lisääminen kalustoon kesken sopimuskauden ei ole sopimusteknisesti mahdollista ilman sopimuksen ostamista "ulos" ja uudelleen kilpailuttamista.

Selvitystyössä (Matalalattiabussiliikenteen turvallisuuden arviointi 19.9.-28.10.2024) kartoitettiin kyselyillä kuljetusoppilaiden ja heidän huoltajiensa kokemuksia koulukuljetusten turvallisuudesta. Kyselytulosten mukaan linja-autossa mahtuu yleensä istumaan ja suurin

osa kokee linja-autolla matkustamisen turvalliseksi. Osa vastaajista kokee, että turvavyön ja oman istumapaikan puuttuminen aiheuttaa turvattomuuden tunnetta. Noin kaksi kolmasosaa vastanneista oppilaista ei käytä tai käyttää joskus turvavyötä, jos sellainen on linja-autoon asennettu.

Aloitteen tekijöiden kommentit vastauksesta

Valtuustoaloitteeseen laadittu vastaus on annettu valtuustoaloitteiden käsittelyohjeen mukaisesti aloitteen tekijöille kommentoitavaksi ennen vastauksen päätöksentekoon saattamista. Laadittuun vastaukseen ei saapunut kommentteja määräaikaan 31.12.2024 mennessä.

Yhteenveto: valtuustoaloitteessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen, ja siihen liittyvät perustelut sekä mahdolliset rajoitteet

Tekninen lautakunta katsoo, ettei aloite anna aiheutta välittömiin toimenpiteisiin, koska koulupäivävuorot on järjestetty lain mukaisesti. Lautakunta on linjannut, että kaupungin tulevissa julkisen liikenteen hankinnoissa taajamien ulkopuolelle suuntautuvilla vuoroilla kalustoon vaaditaan turvavyöt kaikille istumapaikoille. Lisäksi hankintojen yhteydessä huomioidaan kaluston soveltuvuus ko. reiteille. Joukkoliikenteen kilpailutus on parhaillaan käynnissä ja seuraava sopimuskausi alkaa elokuussa 2025.

Lisätietoja: suunnittelupäällikkö Tapani Vuorentausta, puh. 020 615 7096, [tapani.vuorentausta\(at\)kouvola.fi](mailto:tapani.vuorentausta(at)kouvola.fi) ja joukkoliikennesuunnittelija Kalle Porthén, puh 020 615 7125, [kalle.porthen\(at\)kouvola.fi](mailto:kalle.porthen(at)kouvola.fi)

Teknisen johtajan ehdotus:

Tekninen lautakunta päättää antaa selostusosassa olevan vastauksen valtuustoaloitteeseen.

Teknisen lautakunnan päätös:

Tekninen lautakunta hyväksyi päätösehdotuksen.

Tekninen lautakunta päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 30.1.2025 lukien.

Kaupungingeodeetti Sami Suoknuuti poistui kokouksesta tämän asian käsittelyn aikana.

Valmistelija: hallintojohtaja Saara Rahkonen-Rannikko, puh. 020 615 9066, saara.rahkonen-rannikko(at)kouvola.fi

Tekniikka ja ympäristö -toimialan joukkoliikenneyksikön vastaus valtuustoaloitteeseen:

Valtuustoaloitteen keskeinen sisältö ja sen sisältämä esitys toimenpiteiksi

Valtuustoaloitteessa pyydetään selvitystä kaupungin taajamien ulkopuolella ajettavien matalalattiabussivuorojen turvallisuudesta. Selvitykseen pyydetään toteutettavan asiakaslähtöinen kysely. Lisäksi aloitteessa esitetään, että jatkossa julkisen liikenteen kilpailutuksissa tulee huomioida yhtenä kriteerinä kaluston turvallisuus sekä kaluston soveltuvuus taajamien ulkopuolisille vuoroille.

Nykytilakuvaus

Kyseiset Kouvolan joukkoliikenteen koulupäivävuorot ovat kaikille avointa reitti- ja aikataulusidonnaista joukkoliikennettä. Vuoroja liikennöidään M3-luokan matalalattiaisilla linja-autoilla, joissa on istumapaikkoja. Tieliikennelain 729/2018 mukaan uusissa M3-luokan linja-autoissa pitää olla turvavyöt asennettuina kaikilla istumapaikoilla. Vaatimus ei koske paikallis- tai kaupunkiliikenteeseen suunniteltuja linja-autoja, joissa on seisomapaikkoja. Kaupungin ja liikennöitsijän välisessä liikennöintisopimuksessa ei ole vaadittu turvavöitä.

Kyseisten vuorojen ollessa avointa joukkoliikennettä, on matalalattialinja-autojen käyttö perusteltua esteettömyyden takia. Tämä mahdollistaa esimerkiksi vanhusten, liikkumisrajoitteisten henkilöiden ja lastenvaunujen kanssa liikkuvien yhdenvertaiset mahdollisuudet matkustaa joukkoliikenteellä.

Paikallisliikenneliiton mukaan kaikille avoimessa joukkoliikenteessä on ympäri Suomen tyypillistä, että seutuliikennettä liikennöidään turvavyöttömällä kalustolla. Selvitystyössä haastateltujen Oulun ja Turun kaupunkien edustajien mukaan koulukuljetuksiin käytetään avointa kaupunkiliikennettä, jota operoidaan turvavyöttömällä matalalattiakalustolla. Molemmissa kaupungeissa koulukuljetuksiin käytettäviä linjoja ajetaan niin maaseutumaisessa ympäristössä, valtatiellä kuin moottoritilläkin. Oulussa pisimmät matalalattiabussilla kuljettavat koulumatkat ovat lähes 50 km pituisia.

Ajoneuvojen käytöstä annetun asetuksen mukaan turvavyöttömällä linja-autolla saa ajaa enintään 80 km/h. Nopeusrajoituksen ja turvallisen ajotavan noudattaminen ovat linja-auton kuljettajan vastuulla. Kuljettajan tulee myös suhteuttaa tilannenopeus oikeaksi vallitsevan kelin ja linja-auton kuormausasteen mukaan.

Ruuhka-aikoina on tyypillistä, ettei kaikille matkustajille riitä istumapaikkaa. Kyseisiä Kouvolan joukkoliikenteen koulupäivävuoroja ajaviin linja-autoihin on rekisteröity istumapaikkoja ja seisomapaikkoja. Linja-auton rekisteröityyn matkustajakapasiteettiin kuuluu siis istumapaikkojen lisäksi myös seisomapaikkoja. Lisäksi ajoneuvojen käytöstä annetun asetuksen mukaan avoimessa joukkoliikenteessä rekisteriin merkityn matkustajamäärän kuljettaja mukaan lukien saa tilapäisesti ylittää 30 prosentilla. Matkustajien lukumäärää laskettaessa ei yhtä enintään 12-vuotiaasta lasta oteta lukuun, mutta kahden enintään 12-vuotiaan lapsen katsotaan vastaavan yhtä matkustajaa. Seisomapaikalla matkustajan tulee pitää kiinni ajon aikana autoon asennetuista tangoista ja remmeistä.

Kaupungin ja liikennöitsijän välisen liikennöintisopimuksen mukaan liikennöitsijä on velvollinen ilmoittamaan kaupungille, mikäli vuorolla on matkustajia yli linja-autoon rekisteröidyn kapasiteetin. Mikäli linja-auton kapasiteetti ylittyy toistuvasti, on vuorolla mahdollista ottaa käyttöön lisä-auto.

Mikäli linja-autossa on asennettu turvavyö istumapaikalle, on sen käyttäminen pakollista. Turvavyön käyttäminen linja-autossa on matkustajan itsensä vastuulla, eikä kuljettajan tehtävä ole valvoa sen käyttöä. Eri kaupungeista saatujen kokemusten mukaan turvavyötä ei aina käytetä, vaikka sellainen linja-auton istumapaikalta löytyisikin. Turvavyön vaatiminen matalalattiakalustoon lisäisi kustannuksia. Kalustoa, joka täyttäisi myös muut, kuten EURO 6-päästöluokan vaatimukset, on heikosti saatavilla. Turvavyöiden lisääminen kalustoon kesken sopimuskauden ei ole sopimusteknisesti mahdollista ilman sopimuksen ostamista "ulos" ja uudelleen kilpailuttamista.

Selvitystyössä (Matalalattiabussiliikenteen turvallisuuden arviointi 19.9.-28.10.2024) kartoitettiin kyselyillä kuljetusoppilaiden ja heidän huoltajiensa kokemuksia koulukuljetusten turvallisuudesta. Kyselytulosten mukaan linja-autossa mahtuu yleensä istumaan ja suurin osa kokee linja-autolla matkustamisen turvalliseksi. Osa vastaajista kokee, että turvavyön ja oman istumapaikan puuttuminen aiheuttaa turvattomuuden tunnetta. Noin kaksi kolmasosaa vastanneista oppilaista ei käytä tai käyttää joskus turvavyötä, jos sellainen on linja-autoon asennettu.

Aloitteen tekijöiden kommentit vastauksesta

Valtuustoaloitteeseen laadittu vastaus on annettu valtuustoaloitteiden käsittelyohjeen mukaisesti aloitteen tekijöille kommentoitavaksi ennen vastauksen päätöksentekoon saattamista. Laadittuun vastaukseen ei saapunut kommentteja määräaikaan 31.12.2024 mennessä.

Yhteenveto: valtuustoaloitteessa esitettyjen toimenpiteiden toteuttaminen, ja siihen liittyvät perustelut sekä mahdolliset rajoitteet

Tekninen lautakunta katsoo, ettei aloite anna aiheutta välittömiin toimenpiteisiin, koska koulupäivävuorot on järjestetty lain mukaisesti. Lautakunta on linjannut, että kaupungin tulevissa julkisen liikenteen hankinnoissa taajamien ulkopuolelle suuntautuvilla vuoroilla kalustoon vaaditaan turvavyöt kaikille istumapaikoille. Lisäksi hankintojen yhteydessä huomioidaan kaluston soveltuvuus ko. reiteille. Joukkoliikenteen kilpailutus on parhaillaan käynnissä ja seuraava sopimuskausi alkaa elokuussa 2025.

Lisätietoja: suunnittelupäällikkö Tapani Vuorentausta, puh. 020 615 7096, tapani.vuorentausta@kouvola.fi ja joukkoliikennesuunnittelija Kalle Porthén, puh 020 615 7125, kalle.porthen@kouvola.fi

Kaupunginjohtajan ehdotus:

Kaupunginhallituksen ehdotus kaupunginvaltuustolle:

Kaupunginvaltuusto päättää

1. merkitä valtuustoaloitteeseen saadun vastauksen tiedoksi ja todeta, että aloite ei anna aiheutta välittömiin toimenpiteisiin, koska koulupäivävuorot on järjestetty lain mukaisesti.
2. todeta, että valtuustoaloite on käsitelty loppuun.

Kaupunginhallitus päättää tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 11.2.2025 lukien.

Kaupunginhallituksen päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.

Kaupunginhallitus päätti tarkastaa pöytäkirjan tämän asian osalta kokouksessa ja se on nähtävillä yleisessä tietoverkossa 11.2.2025 lukien.
